Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛЕН АДВОКАТ
G. HOGAN
Представено на 19 март 2020 година[1]

Съединени дела C-133/19, C-136/19 и C-137/19

B. M. M.,
B. S. (C-133/19)
B. M. M.,
B. M. (C-136/19)
B. M. O. (C-137/19)
срещу
État belge

(Преюдициално запитване от Conseil d'État (Държавен съвет, Белгия)

„Преюдициално запитване —— Право на събиране на семейството — Директива 2003/86/ЕО — Член 4 — Понятие за малолетно или непълнолетно лице — Член 18 — Право да се обжалва по съдебен ред отхвърлянето на заявлението за събиране на семейството — Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Право на ефективни правни средства на защита — Граждани на трети страни, които са на възраст под 18 години в момента на подаване на заявлението за събиране на семейството — Навършване на пълнолетие в хода на административното производство —Навършване на пълнолетие в хода на съдебното производство — Релевантна дата за преценката дали заинтересованите страни са малолетни или непълнолетни лица“

I. Въведение

1. Съгласно текста на член 23, параграф 1 от Международния пакт за граждански и политически права на ООН от 1966 г. семейството „е естествената и основна клетка на обществото“. Този правен принцип просто отразява баналността, че в основата на почти всички човешки общности стои семейството, въпреки че обхватът на семейния живот също така е многообразен и различен. При все това, освен изключения, целящи да гарантират тяхното благосъстояние, идеята, че децата имат право на грижите и компанията на своите родители, е дълбоко залегнала в правните, културните и моралните традиции на всички държави членки.

2. Всичко това е отразено в идеята за събиране на семейството, която сама по себе си е ключова характеристика на съвременното международно хуманитарно право. В контекста на правото на Европейския съюз този принцип намира израз в Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството[2], като по този начин дава възможност на членовете на семейството — и по-специално на малолетните и непълнолетните — да се установят в приемащата държава и да се присъединят към друг член на семейството, получил статут на бежанец в тази държава.

1 Език на оригиналния текст: английски.

2 ОВ L 251, 2003 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 164.

3. Такъв е контекстът на настоящите преюдициални запитвания, които се отнасят до тълкуването на Директива 2003/86/ЕО и на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“). По същество поставеният в тези запитвания въпрос е дали децата, които все още са били малолетни или непълнолетни към датата на подаване на заявлението за събиране на семейството, трябва да продължат да се третират като такива за тази цел, дори ако по-късно, в хода на образувани по тяхно искане административни производства (C-137/19) или на последващи съдебни производства (C-133/19 и C-136/19) те навършат пълнолетие.

4. Настоящите запитвания възникват от производства пред Conseil d'État (Държавен съвет, Белгия) между B.M.M. и B.S. (C-133/19), B.M.M. и B.M. (C-136/19), както и B.M.O (C-137/19) (наричани по-нататък „жалбоподателите“), от една страна, и ministre de l'asile et la migration (Министерство по социалните въпроси и общественото здраве, убежището и миграцията, Белгия), от друга страна, от Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците, Белгия), пред който жалбоподателите съответно са подали жалба.

5. Производството пред запитващата юрисдикция по дело C-137/19 по същество се отнася до тълкуването на понятието „малолетни и непълнолетни“ по член 4, параграф 1 от Директива 2003/86 и дали този термин трябва да се тълкува в смисъл, че за да бъде определен като „малолетен или непълнолетен“ по тази директива, гражданинът на трета държава трябва да бъде „малолетен или непълнолетен“ не само към датата на молбата за влизане и пребиваване в държава членка, но и към момента, когато администрацията на тази държава членка се произнася окончателно с решение по тази молба.

6. Производството пред запитващата юрисдикция по дела C-133/19 и C-136/19 се отнася до въпроса дали член 47 от Хартата и член 18 от Директива 2003/86 трябва да се тълкуват в смисъл, че не позволяват жалбата срещу административно решение, с което се отказва да се признае правото на събиране на семейството на малолетно или непълнолетно дете, да се обяви за недопустима поради навършване на пълнолетие от детето в хода на производството, тъй като то ще бъде лишено от възможността да обжалва това решение, което би нарушило правото му на ефективни правни средства за защита.

7. Преди да разгледам тези въпроси, е необходимо първо да се посочат релевантните правни разпоредби.

A. Правото на Европейския съюз

8. Член 47 от Хартата предвижда:

„Всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в настоящия член условия.

Всеки има право неговото дело да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон. Всеки има възможността да бъде съветван, защитаван и представляван.

На лицата, които не разполагат с достатъчно средства, се предоставя правна помощ, доколкото тази помощ е необходима, за да се осигури реален достъп до правосъдие“.

1. Директива 2003/86

9. Съображения 2, 4, 6 и 13 от Директива 2003/86 предвиждат:

„(2) Мерките относно събирането на разделени семейства следва да се вземат в съответствие със задължението за защита на семейството и зачитане на семейния живот, което е основно в редица актове на международното право. Настоящата директива зачита основните права и спазва принципите, които са признати, по-специално, в член 8 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи и в Хартата за основните права на Европейския съюз.

[…]

(4) Събирането на семейства е необходимото средство, за да се направи възможен семейният живот. То способства за създаване на социокултурна стабилност, улесняваща интегрирането на гражданите на трети страни в държавата членка, а това служи, между другото, за насърчаване на икономическото и социалното сближаване, което е и основна цел на Общността, изложена в Договора.

[…]

(6) За да се защити семейството и да се запази или създаде семеен живот, следва да се определят на основата на общи критерии материалните условия за упражняване на правото на събиране на семейства.

[…]

(13) Необходимо е да се създаде набор от правила, регулиращи процедурата за разглеждане на молби за събиране на семейства и за влизането и пребиваването на членове на семейства. Тези процедури трябва да са ефективни и управляеми, при отчитане на нормалното натоварване на администрациите на държавите членки, а също така да са прозрачни и справедливи, за да могат да предложат подходяща правна сигурност на заинтересованите лица“.

10. Член 4 от Директивата гласи:

„1. Държавите членки разрешават влизането и пребиваването в съответствие с настоящата директива и при условие че са спазени изискванията на глава IV, а също и на член 16, на следните членове на семейството:

а) съпруг на кандидата за събиране на семейството;

б) малолетните и непълнолетните деца на кандидата за събиране на семейството и на неговия съпруг, включително децата, осиновени в съответствие с решение, взето от компетентния орган на заинтересованата държава членка или решение, което автоматически подлежи на изпълнение поради международните задължения на тази държава членка или трябва да бъде признато в съответствие с международни задължения;

в) малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на кандидата за събиране на семейството, когато то[й] притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка. Държавите членки могат да разрешат събирането на деца, родителските права над които се упражняват съвместно, при условие че другата страна, която съвместно упражнява родителските права, е дала своето съгласие;

г) малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на съпруга, когато той притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка. Държавите членки могат да разрешат събирането на деца, родителските права над които се упражняват съвместно, при условие че другата страна, която съвместно упражнява родителските права, е дала своето съгласие.

[…]

6. Чрез дерогация, държавите членки могат да изискат молбите за събиране на семейството на малолетни и непълнолетни деца да са подадени преди 15-годишна възраст в съответствие с разпоредбите на действащото им законодателство към датата на прилагане на настоящата директива. Ако заявлението е подадено след 15-годишна възраст, държавите членки, които решат да приложат настоящата дерогация, разрешават влизането и пребиваването на такива деца на друго основание, различно от събирането на семейството“.

11. Член 5 от Директивата гласи:

„1. Държавите членки определят дали с цел да се упражни правото на събиране на семейството, заявлението за влизане и пребиваване трябва да се подаде пред компетентните органи на заинтересованата държава членка от кандидата или от член или членовете на семейството.

2. Заявлението се придружава от документни доказателства за семейната връзка и за спазването на изискванията на членове 4 и 6, а, където това е приложимо, и на членове 7 и 8, а също и от заверени копия на пътните документи на членовете на семейството.

Ако е целесъобразно, с цел да получат доказателства за съществуването на семейната връзка, държавите членки могат да проведат интервю с кандидата и членовете на неговото семейства и да направят други проучвания, каквито счетат за необходими.

[…]

4. Компетентните органи на държавата членка писмено съобщават решението си на лицето, което е подало заявлението, веднага щом това бъде възможно и при всички случаи не по-късно от девет месеца след датата на подаване на заявлението.

При изключителни обстоятелства, дължащи се на комплексния характер на проучване на заявлението, срокът, предвиден в първата алинея, може да бъде удължен.

Решението за отказ на заявлението трябва да бъде надлежно мотивирано. Всяка последица от невзимане на решение до изтичане на срока, предвиден в първа алинея, се урежда от националното законодателство на съответната държава членка.

5. При разглеждане на заявлението държавите членки се ръководят от висшите интереси на малолетните и непълнолетните деца“.

12. Член 16, параграф 1 от същата директива гласи:

„1. Държавите членки могат да отхвърлят заявление за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството или ако е целесъобразно, да оттеглят или откажат да подновят разрешение за пребиваване на член на семейството, при следните условия:

а) когато не са изпълнени или престанат да се изпълняват условията, определени в настоящата директива.

[…]“.

13. Член 18 от Директива 2003/86 гласи:

„Държавите членки гарантират правото на кандидата и/или на членове на неговото семейство да оспорят по законно установения ред решенията, с които е отхвърлено заявлението за събирането на семейство или не е подновено, или е оттеглено разрешението за пребиваване.

Производството и компетенциите, в съответствие с които се упражнява визираното в първата алинея право, се определят от заинтересованите държави членки“.

2. Националното право

14. Член 4, параграф 1, буква в) от Директива 2003/86 е транспониран в белгийското право посредством член 10, параграф 1, първа алинея, точка 4 от Loi du 15 décembre 1980 sur l’accès du territoire; le séjour, l’établissement et l’éloignement des étrangers [3] (Закон от 15 декември 1980 г. за влизането в страната, пребиваването, установяването и извеждането от страната на чужденци, наричан по-нататък „Законът от 15 декември“), който в приложимата му към настоящия случай редакция [4] предвижда следното:

„Член 10, параграф 1. При съблюдаване на разпоредбите на членове 9 и 12, на следните лица по силата на закона се разрешава да пребиват повече от три месеца в Кралството:

[…]

4. следните членове на семейството на чужденец, който е допуснат или е получил разрешение за безсрочно пребиваване в Кралството от поне дванадесет месеца, или е получил разрешение да се установи там от поне дванадесет месеца:

– чуждестранния му съпруг или чужденеца, с когото е свързан чрез регистрирано партньорство, считано за равностойно на брак в Белгия, който идва да живее с него, при условие че и двете лица са навършили двадесет и една години. Тази минимална възраст същевременно се намалява на осемнадесет години, ако брачната връзка или посоченото регистрирано партньорство са съществували преди пристигането в Кралството на чужденеца, към когото се извършва присъединяване,

– децата им, които идват да живеят с тях, преди да навършат осемнадесет години и са несемейни лица,

– децата на чужденеца, към когото се извършва присъединяване, на неговия съпруг или на регистрирания партньор, посочен в първото тире, които идват да живеят с тях, преди да навършат осемнадесет години и са несемейни лица, при условие че чужденецът, към когото се извършва присъединяване, неговият съпруг или посоченият регистриран партньор е носител на родителските права по отношение на децата и те са на негова издръжка, а в случай на съвместно упражняване на родителски права, при условие че другият носител на родителските права е дал своето съгласие“.

3 *Moniteur belge* от 31 декември 1980 г., стр. 14584.

4 Изменен с loi du 15 septembre 2006 (Закон от 15 септември 2006 г.).

15. Член 10, параграф 3 от същия закон гласи:

„Министърът или упълномощено от него лице може да реши да отхвърли молбата за разрешение за пребиваване за повече от три месеца, […] когато чужденецът е използвал невярна или подвеждаща информация или неистински или фалшифицирани документи или е прибягнал до измама или други незаконни средства от решаващ характер, за да получи такова разрешение […]“.

16. Член 12bis от този закон транспонира член 5 от Директива 2003/86 в белгийското право. В редакцията му, приложима към настоящия случай, този член предвижда:

„1. Чуждестранен гражданин, който декларира, че попада в една от хипотезите, посочени в член 10, трябва да подаде заявлението си до компетентното белгийско дипломатическо или консулско представителство в мястото му на пребиваване или престой в чужбина.

[…]

2. […] Датата на подаване на заявлението е датата, на която всички тези документи са представени в съответствие с член 30 от Закона от 16 юли 2004 г. относно Кодекса на международното частно право или международните конвенции по същия въпрос.

Решението за разрешение за пребиваване се взема и се съобщава възможно най-скоро, но не по-късно от девет месеца от датата на подаване на заявлението, както е определено в параграф 2.

В изключителни случаи, дължащи се на комплексния характер на заявлението […], министърът или упълномощено от него лице може на два пъти да удължи срока за разглеждане с три месеца с мотивирано решение.

Ако не е взето решение в края на деветмесечния период след датата на подаване на заявлението, с възможно удължаване в съответствие с параграф 5, се предоставя разрешение за пребиваване.

[…]

(7) При разглеждане на заявлението трябва да се вземе предвид най-добрия интерес на детето“.

17. Член 39/56 от Закона от 15 декември гласи:

„жалбите по член 39/2 могат да се подават до Съвета от чужденец, който може да удостовери наличие на вреди или на правен интерес“.

II. Фактите в главното производство и преюдициалното запитване

18. На 20 март 2012 г. жалбоподателите в главното производство подават заявления за визи за събиране на семейството до посолството на Белгия в Конакри, Гвинея, като малолетни и непълнолетни деца на гражданин на трета страна, ползващ се със статут на бежанец в Белгия. Заявленията са отхвърлени с решение от 2 юли 2012 г.

19. На 9 декември 2013 г. жалбоподателите подават повторно заявления до посолството на Белгия в Дакар, Сенегал. По това време жалбоподателите са съответно на възраст 14, 15 и 17 години.

20. Тези заявления са отхвърлени на 25 март 2014 г. от министъра, на основание че по дела C-133/19 и C-137/19, в заявленията си за виза, към които са приложили актовете си за раждане, жалбоподателите са декларирали съответните си рождени дати, тоест 16 март 1999 г. и 20 януари 1996 г., докато баща им в молбата си за убежище в Белгия е заявил, че съответните им рождени дати са 16 март 1997 г. и 20 януари 1994 г. По дело C-136/19 жалбоподателката е заявила, че е дъщеря на кандидата, въпреки че в молбата си за убежище кандидатът никога не е споменавал за нейното съществуване.

21. Към момента на вземане на решенията за отхвърляне на заявленията жалбоподателите по дела C-133/19 и C-136/19 все още са непълнолетни, докато жалбоподателят по дело C-137/19 междувременно е навършил пълнолетие.

22. Жалбоподателите обжалват тези втори решения пред Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) в рамките на три производства по отмяна, образувани на 25 април 2014 г.

23. С три решения от 31 януари 2018 г. Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) отхвърля жалбите като недопустими поради липса на правен интерес. Тази юрисдикция приема, че интересът на жалбоподателя трябва да съществува към момента на подаване на жалбата и трябва да продължава да е налице до постановяването на решение. Според Conseil du contentieux des étrangers, ако въпросните решения бъдат отменени и ответникът бъде задължен да преразгледа заявленията, той можел единствено да заключи, че заявленията за виза са недопустими, тъй като всички жалбоподатели са навършили 18 години, поради което вече не отговарят на условията за малолетни и непълнолетни лица, предвидени в разпоредбите за събиране на семейството. В този контекст обаче трябва да се отбележи, че са изминали почти 4 години между отхвърлянето на повторните заявления и последващите решения на Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците), с които производството е обявено за недопустимо, тъй като междувременно децата са навършили пълнолетие.

24. Жалбоподателите обжалват тези решения пред Conseil d'État (Държавен съвет), като изтъкват на първо място, че тълкуването на Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) нарушава принципа на ефективност на правото на Съюза, доколкото ги възпрепятства да се възползват от правото си на събиране на семейството съгласно член 4 от Директива 2003/86. На второ място те твърдят, че подобно тълкуване нарушава и правото им на ефективни правни средства за защита, доколкото не им дава възможност да обжалват административните решения, с които се отказва да им бъде признато правото им на събиране на семейството; тези решения са били постановени и съответно обжалвани по времето, когато жалбоподателите все още са били малолетни или непълнолетни.

25. В своите решения от 31 януари 2019 г. Conseil d'État (Държавен съвет) отбелязва, че наскоро в решението си от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248), Съдът е постановил, че член 2, буква е) във връзка с член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86/ЕО от 22 септември 2003 г. относно правото на събиране на семейството трябва да се тълкува в смисъл, че трябва да се квалифицира като „малолетно или непълнолетно лице“ по смисъла на тази разпоредба гражданинът на трета страна или лицето без гражданство, който/което е на възраст под 18 години в момента на влизането си на територията на държава членка и подаването на молбата си за убежище в тази държава, но по време на процедурата по предоставяне на убежище навършва пълнолетие и впоследствие получава статут на бежанец.

26. Според запитващата юрисдикция обаче това решение може да се разграничи от случаите в главното производство, доколкото в тях не става въпрос за малолетно или непълнолетно лице, на което е признат статут на „бежанец“. Нещо повече, в настоящия случай, за разлика от фактите в посоченото решение, признаването на правото на събиране на семейството не зависи от „бързината, с която се разглежда молбата“ [5], тъй като решенията от 25 март 2014 г. са били приети в рамките на срока, предвиден за тази цел в член 12bis, § 2 от Закона от 15 декември.

27. При тези обстоятелства Conseil d'État (Държавен съвет) спира производствата и отправя до Съда преюдициално запитване по всяко от делата, с които е сезиран.

28. По дела C-133/19 и C-136/19 Conseil d'État (Държавен съвет) отправя следните въпроси:

„1) Трябва ли, за да се гарантира ефективността на правото на Европейския съюз и за да не стане невъзможно ползването на правото на събиране на семейството, което право според втория жалбоподател му е предоставено с член 4 от Директива 2003/86 [на Съвета], тази разпоредба да се тълкува в смисъл, че детето на кандидат за събиране на семейството може да се ползва от правото на събиране на семейството, ако навърши пълнолетие по време на съдебното производство срещу административното решение, с което му се отказва това право и което е прието още преди то да навърши пълнолетие?

2) Трябва ли член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз и член 18 от Директива 2003/86 да се тълкуват в смисъл, че не позволяват жалбата за отмяна, подадена срещу отказа да се признае право на събиране на семейството на малолетно или непълнолетно дете, да се обяви за недопустима поради навършване на пълнолетие от детето по време на съдебното производство, след като това би довело до лишаване на детето от възможността за произнасяне по жалбата му срещу това административно решение и до нарушаване на правото му на ефективни правни средства за защита?“.

29. По дело C-137/19 Conseil d'État (Държавен съвет) отправя следния въпрос:

30. „Трябва ли член 4, параграф 1, буква в) от Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството, разглеждан евентуално във връзка с член 16, параграф 1 от същата директива, да се тълкува в смисъл, че за да се квалифицират като „малолетни или непълнолетни деца“ по смисъла на тази разпоредба, гражданите на трети страни трябва да са „малолетни или непълнолетни“ не само към момента на подаване на искането за разрешение за пребиваване, но и към момента, в който администрацията се произнася, in fine, по това искане?“.

31. В проведеното на 30 януари 2020 г. съдебно заседание участват представители на жалбоподателите, на белгийското правителство и на Европейската комисия.

III. Анализ

32. Може би си заслужава да се отбележи в самото начало, че нищо в настоящото заключение не трябва да се тълкува като становище по основателността на отделните заявления. Ясно е, че министърът не е бил убеден, че данните относно съответните дати на раждане на жалбоподателите по дела C-133/19 и C-137/19 са верни или че жалбоподателката по дело C-136/19 наистина е дъщеря на кандидата. Националните органи и националните съдилища следва да преценят тези фактически въпроси.

5 Вж. решение от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248, т. 55).

33. Правният въпрос, който възниква тук, е свързан с друг проблем, а именно дали жалбоподателите имат право да бъдат третирани като малолетни или непълнолетни за целите на Директива 2003/86, въпреки че впоследствие, към момента на произнасяне на администрацията по тяхното заявление за събиране на семейството (C-137/19) или в хода на съдебното производство по обжалване на решението на министъра, с което отхвърлят заявленията им за събиране на семействата (C-133/19 и C-136/19), те са навършили пълнолетие.

34. Следва също да се отбележи, че предвидената в член 4, параграф 6 от Директива 2003/86 дерогация, съгласно която държавите членки „могат да изискат молбите за събиране на семейството на малолетни и непълнолетни деца да са подадени преди 15-годишна възраст в съответствие с разпоредбите на действащото им законодателство към датата на прилагане на настоящата директива“, явно не е приложима в Кралство Белгия, въпреки че това трябва да се провери от националния съд.

35. Анализът на този въпрос е удачно да се започне с разглеждане на решението на Съда по дело A и S[6], към което националният съд препраща в акта за преюдициално запитване. Жалбоподатели по дело A и S са двама граждани на Еритрея, които обжалват отказа на нидерландските власти да им предоставят (на тях и трите им непълнолетни синове) разрешение за временно пребиваване с цел събиране на семейството с тяхната непълнолетна дъщеря. Дъщерята е пристигнала в Нидерландия като непридружено малолетно или непълнолетно лице. Тя е кандидатствала за убежище през февруари 2014 г. и е навършила пълнолетие през юни 2014 г. През октомври 2014 г. държавният секретар ѝ предоставя разрешение за пребиваване за срок от пет години като за лица, получили убежище, считано от датата на подаване на молбата за убежище.

36. През декември 2014 г. е подадено заявление за събиране на семейството, в случая с нейните родители и трите ѝ непълнолетни братя, което в крайна сметка е отхвърлено, на основание че към датата на подаване на заявлението дъщерята вече е била навършила пълнолетие. Сезиран с преюдициално запитване от нидерландските съдилища, Съдът приема по същество, че Директива 2003/86 трябва да се тълкува в смисъл, че гражданин на трета страна, който е малолетен или непълнолетен към момента на подаване на молбата си за убежище и който по време на процедурата по предоставяне на убежище навършва пълнолетие и впоследствие получава статут на бежанец, трябва при все това да се счита за „малолетно или непълнолетно лице“ за целите на разпоредбите на тази директива за събиране на семейството.

37. Може би следва да се отбележи, че сред изложените мотиви в подкрепа на този извод Съдът посочва:

„Освен това, вместо да насърчи националните органи да разглеждат с предимство молбите за международна закрила, подадени от непридружени малолетни или непълнолетни лица предвид особената уязвимост на тези лица — възможност, вече изрично предоставена с член 31, параграф 7, буква б) от Директива 2013/32 — подобно тълкуване би могло да има обратния ефект, в противоречие с целта, преследвана както с тази директива, така и с Директиви 2003/86 и 2011/95, а именно да се гарантира, че в съответствие с член 24, параграф 2 от Хартата на основните права висшият интерес на детето действително е от първостепенно значение за държавите членки при прилагането на тези директиви.

От друга страна, при посоченото тълкуване непридруженото малолетно или непълнолетно лице, подало молба за международна закрила, няма как да предвиди дали ще може да се възползва от правото да се събере с родителите си, а това би могло да застраши правната сигурност“[7].

6 Решение от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248).

7 В точки 58 и 59 от решението.

38. След това Съдът добавя:

„ако за целите на прилагането на член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 възрастта на бежанеца се преценява с оглед на датата на подаване на молбата за международна закрила, това би позволило да се осигури еднакво и предвидимо третиране на всички заявители, които в един и същи момент се намират в едно и също положение, като се гарантира, че уважаването на заявлението за събиране на семейството зависи основно от обстоятелства, свързани със заявителя, а не от такива, свързани с администрацията, като времето за разглеждане на молбата за международна закрила или на заявлението за събиране на семейството […]“ [8].

39. Преди това в същото решение Съдът отбелязва, че по отношение на малолетни и непълнолетни лица самата директивата не оставя „никаква свобода на действие на държавите членки, и от липсата в това отношение на каквото и да било препращане към националното право“, следва че „не може да се оставя на отделната държава членка да определя този момент“ [9].

40. Считам, че всички тези разсъждения са повече или по-малко пряко приложими и в настоящите случаи. Вярно е, разбира се, както отбелязва Conseil d'État (Държавен съвет) в актовете за преюдициално запитване, че са налице някои важни фактически различия между настоящия случай и делото A и S. По-конкретно, за разлика от непълнолетното дете в последния случай, нито едно от децата в настоящите случаи не е получило статут на бежанец. Не мисля обаче, че тези различия са решаващи, що се отнася до настоящите случаи. Вместо това считам, че принципите, залегнали в основата на решението по делото A и S, са до голяма степен релевантни за разрешаването на въпросите в настоящото производство. До този извод стигам поради следните причини.

41. Първо, точно както в дело A и S, всяко тълкуване на Директива 2003/86, което се фокусира върху датата на подаване на съответното заявление, гарантира, че уважаването на заявлението за събиране на семейството зависи от обстоятелства, които по думите на Съда, са „свързани със заявителя“ [10]. С други думи, ако проверката дали заявителят е бил малолетен или непълнолетен за целите на събиране на семейството, се извършва с оглед на възрастта му към датата на подаване на съответното заявление, това тълкуване на Директива 2003/86 гарантира, че резултатът от всяко заявление за събиране не зависи от несигурността, свързана с датата, на която административният орган взема решение по заявлението, или от всякакви последващи забавяния, присъщи на съдебната система или, в случая, на администрацията.

42. Напълно съм наясно, както подчертава и Conseil d'État (Държавен съвет), че министърът действително се е произнесъл по заявлението за събиране на семейството на 25 март 2014 г. в рамките на срока, предвиден в белгийския закон. При все това не това е въпросът. Разбира се, съгласно белгийското законодателство жалбоподателите имат право да обжалват решението на министъра пред Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците). Те е нямало как да знаят колко време ще отнеме на този съд да разгледа и реши делото, но техните законни права и интереси не трябва да зависят от късмета им това да стане навреме. Ако например Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) беше постановил решението си през февруари 2017 г. — около три години след първоначалното решение — един от жалбоподателите щеше все още да бъде непълнолетен. Едва ли би могло да се поддържа, че правото на жалбоподателя на законно събиране възниква в момента, в който именно съдебен орган (или, в зависимост от случая, административен орган) постановява решението си, при условие, разбира се, че той е бил непълнолетен към датата на съответното заявление за събиране на семейството.

8 В точка 60 от решението.

9 В точка 45 от решението.

10 Вж. решение от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248, т. 60).

43. В тази връзка може също така да се отбележи, че член 18 от Директива 2003/86 изрично гарантира правото на кандидата и члена на неговото семейство „да оспорят по законно установения ред решенията, с които е отхвърлено заявлението за събирането на семейство […]“. Може да се заключи, че европейският законодател е възнамерявал това право да бъде ефективно и по-специално че тези производства не трябва да бъдат отхвърляни като недопустими *само* защото въпросните деца впоследствие са навършили пълнолетие в хода на производството.

44. Освен това, както Съдът вече е постановил по дело A и S, всяко друго тълкуване на Директивата би могло да допринесе за възникването на ситуация, в която националните съдилища не се насърчават да разглеждат заявленията на уязвими малолетни или непълнолетни лица с предимство, каквото изискват тези заявления, и така биха могли да действат по начин, който би застрашил законното право на събиране на семейството на същите тези малолетни или непълнолетни кандидати [11]. Подобно положение противоречи на една от целите на член 24, параграф 2 от Хартата, а именно че висшият интерес на детето действително е от първостепенно значение за държавите членки при прилагането на Директива 2003/86. Тук също бих искал да отбележа, че в съдебното заседание, проведено на 30 януари 2020 г., в отговор на въпрос на член на Съда представителят на жалбоподателите заяви, че Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) ги е информирал, че случаят им не се счита за приоритетен, което не е оспорено от ответника.

45. Анализът на принципите, залегнали в основата на правото на ефективни правни средства за защита по член 47 от Хартата, подкрепя допълнително този общ извод. По отношение на член 47 от Хартата и член 6, параграф 1 и член 13 от Европейската конвенция за правата на човека както Съдът [12], така и Европейският съд по правата на човека [13] подчертават, че правото на ефективни правни средства за защита означава, че националните средства за защита трябва да бъдат ефективни и реални, а не само илюзорни и теоретични. От това следва, че тези средства за защита трябва да са ясни и последователни и да не водят до произволни или необосновани последици.

46. Такъв обаче би бил случаят, ако резултатът от правото на жалбоподателите да обжалват решението на министъра, с което им се отказва разрешение за пребиваване за целите на събиране на семейството, зависеше от личното им състояние — т.е. дали все още са малолетни или непълнолетни лица, или междувременно са навършили пълнолетие — към датата на разглеждането на жалбата им от Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците).

IV. Заключение

47. Поради тези причини считам, че на въпросите, отправени от Conseil d'État (Държавен съвет, Белгия), е удачно да се даде един-единствен отговор, както следва:

48. „Членове 4 и 18 от Директива 2003/86/ЕО от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството, разглеждани в светлината на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкуват в смисъл, че гражданин на трета страна, който е на възраст под 18 години към момента на подаване на заявлението му за събиране на семейството в държава членка, но който в хода на административното производство по разглеждане на това

11 Вж. в този смисъл решение от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248, т. 58).

12 Решение от 29 юли 2019 г., Торубаров (C-556/17, EU:C:2019:626, т. 57).

13 Вж. например решение от 5 април 2018 г., Zubac срещу Хърватия (CE:ECHR:2018:0405JUD004016012, § 77 и §§ 97—99), и решение от 10 септември 2010 г., MacFarlane срещу Ирландия (CE:ECHR:2010:0910JUD003133306, § 112).

заявление или в хода на последващото съдебно производство по обжалване на отказа за признаване на правото на събирането на семейството навърши пълнолетие, трябва въпреки това да се счита за „малолетно или непълнолетно лице“ по смисъла на член 4 от Директива 2003/86“.